

Óli Jacobsen

Kvinnusøga:

LÍVIÐ Í HESTI
AFTANÁ

SKAÐADAGIN Í 1919

Kvinnusøga er á skránni fyri Bindifestivalin í Fuglafirði í komandi viku. Her er ein hugtakandi søga um eina mammu

2. partur

Ingibjörg Hansen, sum varð gift til Gøtugjógv, greiddi frá lívinum í Hesti aftaná skaðadagin.

Hestur var framkomin bygd

Tað var nokk so framkomið í Hesti, tá hugsað verður um støddina á bygdini, og hvussu avskorin hon var við nútíðar eygum. Telefon kom longu út í Hest í 1906, sama ár sum fyrsta telefonin í Føroyum. Tá varð vatn eisini innlagt í húsini. Hetta hevur bara verið fá ár aftaná Havnina, sum fekk vatn í 1898.

Men áhugavert er eisini, at opnu køstarnir, longu áðrenn eg minnst, vóru avtiknir.

Eg minnst ongan opnan køst, meðan tað framvegis vóru opnir køstar, tá ið eg kom til Gøtu í 1946.

Kirkja kom í Hesti í 1911. Pápi og mamma vóru fyrsta brúðarparið, sum varð gift í kirkjunni, tað var 20. november 1911. Men kirkjugarðurin kom í 1901. Fyri tað vórðu líkini førd til Kirkjubøar at verða jarðað. Þor giftust gjarna í Kirkjubø ella í Havn.

Prestur kom javnan út í Hest at halda gudstænastu og tað, sum hoyrði til.

Lívið broyttist

Tað hava búð upp í 120 fólk í bygdini. Vanliga var fólkcatalið um 100.

Men við slíkum mannfalli sum í 1919 kundi tað bara ganga niður á bakka.

Tað bleiv ikki nógv tosað um vanlukkuna, heldur ikki millum børnini.

Hetta var tað vanliga tá í tíðina. Sum vanligt var tá, fór mamma í svørt klæði sum hinar einkjurnar í bygdini. Lívið broyttist sjálvsagt í bygdini. Umframt sorgina og sakin vóru jú so nógv færri menn til tað arbeiði, sum vanliga varð gjørt av monnunum.

Tað komu altíð nógv fólk út í Hest at ferðast, og tað var serliga nógv aftan á hesa vanlukkuna. Hestur hevði altíð verið ein græk-arismessubygð, tá ið fólk komu aðra staðni frá at dansa, men nú varð ikki dansað aftur í fleiri ár.

Tað var ikki stórvegis lønarbeiði í Hesti. Teir menn, sum livdu eftir, hildu á at rógva út. Tað hendi seg eisini meira enn

so, at vit fingi fisk, tá ið teir komu aftur at landi. Vit høvdu fyra gyllin í jørð. Kúgv var, men hon bleiv dripin árið eftir, at pápi doyði. Abbi stóð fyri jørðini, og nú mátti jørðin skiftast til Jens Kristian, son Anton pápabeiggja. Men vit kundu ikki føða eina kúgv við hesi jørðini. Eingin var heldur at sláa, sum var eitt mann-fólkaarbeiði.

Omma hevði tó kúgv. Tey áttu eitt gerði, sum mammubeiggi hevði dyrkað. Kúgvinn kom so út í kjallaran hjá okkum at standa.

Soleiðis fingi vit mjólk. Mamma átti eina ógifta systur. Tær vóru felags um kúnna, og skiftust tær um at mjólka. Tað hendi seg eisini meira enn so, at onkur bar okkum ein dropa, tá ið kúgvinn hjá okkum var slept.

Tá plagdi eg eisini at ganga til neyta. Hetta var eisini uppi á oynni. Tað var ógvuliga bratt og tungt at ganga niðan. Hvørt hús fekk loyvi til at hava eina kenn-ingarær. Hana plagdi mamma at fódra inni við hoyggi av hesum fyra gyllin, sum vit áttu. Vit systrarnar plagdu at hjálpa til, tá vit vórðu so frægar.

Høvdu líkverju klára

Foreldrini hjá pápa búðu inni hjá okkum. Mamma mátti taka við ábyrgdini av teimum, sum pápi annars hevði havt.

Abbi doyði árið eftir skaðadagin. Mamma mátti tá eisini hugsa um at fáa hann í jørðina.

Hon átti altíð eitt stykki av hvítum toy at taka til sum líkverju. Hetta plagdu fólk yvirhøvur at liggja inni við. So var tað at fáa viðin til kistu, og tað mátti mamma so eisini syrgja fyri. Mamma mátti eisini fáa onkran at hjálpa sær við at smíða eina kistu.

Aftur at hesum kom, at omma bleiv í ørviti aftan á skaðadagin. Øllum, hon møtti í bygdini eftir hetta spurdi hon: „Hava tit sæð teir? Hava tit hoyrt nakað frá teimum?“ Men skjótt legðist hon í seingina og gjørdist røktarsjúklingur við øllum tí stríði, hetta hevði við sær. Omma lá nøkur ár í seingini á hendan hátt. Eg havi vist verið út móti skúlaaldri, tá ið hon doyði. Tað hevur tí verið so tungt hjá mammu at fara gjøgnum hetta umframt missin av manninum.

Mamma segði altíð, at tað var gott, at hon átti eini deilig hús, sum vóru skuldarfrí. Hon fekk onga figgarliga hjálp av nøkrum slag. Trygging var eingin, og hon slapp ikki so mikið sum undan at rinda jarðarskatt fyri tað sindrið av jørð, sum var í húsinum.

Pápi var 43 ár, tá ið hann doyði, mamma var nakað yngri. Mamma varð stundum spurð, um hon ikki fór til Havnar at búgva. Har kundi tað kanska verið lættari at klára seg. „Men hvat skal eg gera í Havn?“ Nei, hon skuldi ongan veg.

Konufólkið kastaði nót

Hestur var eitt gott seiðapláss. Tá ið tey kastaðu nót, vóru konufólkini altíð uppi á landi at draga nótina. Og vit børn um skúlaaldur, vit hjálptu eisini til upp á okkara máta og fingi seiðin niðanfrá.

Vit høvdu eitt so gott og stórt loft. Tá ið nótin hevði verið brúkt, varð hon vaskað og turkað. Hon varð síðan hongd á stakitt rundan um kirkjuna.

Tá hon var turr, varð hon borin út á loftið hjá okkum uppi undir væðingin.

Loftið var stórt, har var bara eitt kamar. Vit fingi ein nótarpert fyri at goyma nótina. Tað var eitt kvett.

Mamma dugdi so væl at fáa burturúr. Hon gjørdi knetti og frikadellur, so leingi seiðurin var nóg feskur. Seiður var eisini hongdur upp. Mamma flakti eisini seiðin og saltaði hann. Livurin varð eisini brúkt. Seiðurin kundi vera kókaður í livur ella eisini steiktur í livur.

Mamma dugdi eisini so væl við mati. Hon hevði eisini verið burtur, tá ið hon var ung, og hon hevði tænt í Havn. Millum húsini, har hon tænti, var hjá Amaliu og Grønlands Johan. Hetta var eitt av teimum „finu“ húsunum í Havn. Johan hevði verið kolonibestýrari í Grønlandi. Eisini hevði mamma tænt hjá Conrad Nicolajsen, kendur sum postfórari, sum legði navn til Konradsbrekku, nú Gríms Kambans gøtu.

Mamma hevði altíð góðan mat. Nakrar hønur hevði hon eisini,

Bátar og hús í Hesti.